

gulasması gibi değil; o düzene, devlete yabancı bir öge, «dışardan» bu yapı içine yerleştirilmiş bir ur gibi sunulmaktadır. Böyle olunca varolan düzenden soyutlanmakta, somut bir varlık olmaktan da uzaklaşarak esrarlı mistik bir anlam kazanmakta; her şeye neden bir köttülük ruhu gibi algılanmaktadır. 12 Mart döneminin ünlü provokasyon teorilerinde «CIA», «emperyalizm» gibi sözcük ve kavramlara verilen önemde bunun en iyi örneğini görebiliriz. Bu durumda artık insanlar, yaşadıkları sorunların, kendi hayat tarzlarından, kurulumuş ilişkilerden, doğal saydıkları eylemlerinden, yani «düzenin» bizzat kendisinden doğmakta olduğunu değil; «kontr-gerilla» gibi «CIA» gibi varolan düzenin kendisini pekala onlarsız da sürdürebileceği, bir araç gibi kullandığı özel örgütlerin eyleminden doğduğunu düşünebilirler. Kontr-gerilla bir kaldırılırsa «45 Milyon halkımızın» şimdi yüzüyle olduğu siyasal çatışmalar da kalkacaktır. Toplumun dikkatini «düzenin» kendisinden pekala soyutlanabileceği böyle özel örgütlere, kişi, eylem ve kurullara yönelmektedir bu. Böylece asıl sorunu, insanlara ilişkilere kendisinden doğan, bu ilişkilerin kurulabilmesi için gerekli işlev ve konum eşitsizliklerinden temellenen «düzen sorunu»nu gözden kaçırtmak mümkün olur. Bu, egemen sınıfların bildik bir uygulaması, bir ideolojik saptırma yöntemidir. Şimdi TİKP yayınladığı belge ve bilgilerin anlamını saptırarak, bunları yerleşik ideoloji kalıplarına uyarılı biçimde yorumlayarak, «düzen sorunu»nu gözardı ettiren bir «kontr-gerilla ideolojisi»ni yaymaya çalışmakta, bu görevi üstlenmektedir. Hem de bu «görev», Türkiye toplumunun tarihinin hiçbir döneminde olmadığı kadar derin bir siyasal-toplumsal hareketlilik yaşadığı bir dönemde üstlenilmektedir. «Düzeni restore etmek» misyonu ile iş başına gelen bir CHP hükümetinin kendine sağladığı imkânları kullanarak *Aydınlık* ve TİKP, «görev»inin bilincindedir. CHP hükümetinin bu imkânı özellikle kendilerine sağlamaşının nedenini, CHP'nin bundan ne beklediğini bilmektedirler.

Türkiye toplumunun 1960'lardan bu yana hızlanan kapitalizme geçiş sürecinin yarattığı yapısal sorunlardan dolayı, günümüzde en yüksek noktaya varan bir siyasal-toplumsal bunalımı yaşadığı biçimindeki Marksist tespit unutturulmaktadır. Marksistler bu tespiti yaparlarken bilmektedirler ki, bu tür yapısal sorunların, özellikle kapitalizmin gelişmesi süreciyle ilişkili yapısal sorunların ortaya çıktığı dönemlerde geniş ezilen sınıflar, büyük bir devrimci potansiyele sahiptirler. Bu potansiyelin kendini dışı vurabilmesi için, yaşamakta olduğu sorunların nedenini doğrudan eylem, ilişki ve-etki alanında —bu kendisine doğal gibi gelen ilişkilerin kendinde— kavranması ve böylece bu nedeni ortadan kaldırmanın bizzat kendisine bağlı olduğunun bilincine varması gerekir.

Sosyalistlerin görevi buradadır; bu bilincin edinilmesine ve buna bağlı olarak geniş yığınların

eylemliliğinin nitel ve nicel olarak yükseltilmesine çalışırlar.

Aynı dönemlerde «düzen koruyucuları» ise, tersine, varolan eylemlilik düzeyinin indirilmesine çalışırlar. Ya zorla yapılmak istenir bu, ya da daha incelikli yöntemlerle. Bu sonucunda, yaşanan sorunların, toplumun eylemine gerek kalmadan veya ancak düzenin belirlediği eylem sınırları içinde kalmarak çözümlenebileceğini gösteren bir ideolojik koşullandırma, merkezi önem kazanır. Topluma, yaşanan sorunların nedenini gösteren bir açıklama biçimi benimsenmiştir. Bu neden öyle bir yerde tespit edilmiş olmalıdır ki, bu yere, toplumun eylemiyle etki etmesi neredeyse imkânsız olsun ve etki ancak devlet aygıtına özgü eylemler yoluyla yapılabilir olsun. (Örneğin neden «dış mihraklar» gibi bir şeyse). Veya bu açıklama içinde, «neden» öyle bir yerde tespit edilmiş olmalıdır ki, gerçekten de toplum bu nedenin kendi doğrudan eylemine gerek kalmaksızın, zaten varolan kurum ve uygulamalar yoluyla ortadan kaldırabileceğine inandırılabilir.

«Kontr-gerilla kampanyası» bu sonucuna uyarlıdır. Faşist saldırılardan, askeri darbe hazırlıklarına kadar her şeyin kaynağıdır bu örgüt. Dağıtılsa, bu kaynak kurutulursa, toplumun son yıllarda doğrudan hedef alındığı faşist saldırılar çok geniş ölçüde duracaktır. Ve bunu yapmak mümkündür. Çünkü «iktidarda Kontr-gerillanın kendisine karşı da tertip hazırladığı CHP hükümeti vardır. Bu bakımdan geniş yığınlar, yaşadıkları sorunların nedeni olan bu örgütlü devlette yuvalandığı yerlerden sökülmüş çıkarması için teşvik etmeli, zorlamalıdır.

CHP hükümeti buna razıdır. Bu kanallar içinde olduğu sürece en sert eleştirileri bile hoş karşılayacaktır. Türkiye'de radikalleşen geniş yığınların eylemini bu «demokratik ikazlar» düzeyine indirgemek, istenen sonuçtur. Askeri darbe girişimleri ve faşist saldırılar, varolan toplum yapısının temelden sarsılmasından kaynaklanan karşı-devrimci telaşın *siyasal ürünleri, sonuçlarıdır*. Bu sonuçları neden gibi gösteren ideolojik kampanyalar geniş yığınları etkilerse, onlar, varlığı ile düzeni sarsan devrimci potansiyellerini, yeni bir toplum kurma eylemine yöneltemeyeceklerdir.

TKİP, Kontr-gerilla kampanyası ve yarattığı ideolojik koşullandırmalar ile düzeni restore etmeye çalışan CHP'ye, bu hayati dönemde son derece yararlı bir hizmette bulunmaktadır. TİKP, kendisi güçlenerek bu hizmetin karşılığını alacaktır.

Önceden güçlendirilmiş «ilerleme» ve şimdi güçlendirilmesine çalışılan TİKP sayesinde, bunların aynı amaca hizmet eden farklı ama özül bir ideolojik etkilemeleri ile genel sosyalist hareket, Türkiye toplumunun bu tarihi geçiş evresinde izole edilmiş, kısıpca alınmış olacaktır.

Bu dönem bir ölçüde atlatılır ve CHP'nin arzu ettiği gibi Türkiye'de siyasal düzen Batı Avrupa ülkelerindeki gibi sosyalist-komünist partilere de yer veren «er demokratik» siyasal düzenlere ben-

zer hale getirilirse; burada «ilerleme» partisi ve TİKP'nin özellikle bulunması gerekecektir. «Düzenin korunması» açısından gereklidir bu.* «ilerleme» ve TİKP sosyalizmin mümkün iki alternatifini gibi yer alacaklar burada. Aralarındaki

* Bu noktada CHP'nin yine TİKP ile ilgili bir girişimi özellikle aydınlatıcıdır. Bilindiği üzere bu yılın başlarında Maden - İş'in Ereğli bölege temsilcisi olan CHP'li bir sendikacı sansasyonel biçimde Maden - İş'den ayrılıp «Devrimci Maden - İş» adıyla bir sendika kurdu. Çok geçmeden bu sendika TİKP ile sıkı ilişkiye girdi ve gecelerle sendikandan Kağıthane bölgesindeki şubesi büyük gösterilerle açıldı. Hatırlanacaktır ki Kağıthane ve özellikle bölgenin en önemli fabrikası olan Demir - Döküm'de, bağlı olunan «ilerleme» denetimindeki Maden - İş'e tepkiler yoğunlaşmaktaydı. Şimdi TİKP'ilerin «Devrimci Maden - İş'i», burada, Maden -

çatışma nedeniyle bu imajı daha kolayca yerleştirilecekleri düşünülürse, bunun Türkiye'deki düzen için kolay bulunmayan bir şans olduğunu teslim etmek gerekir.

İş'le karşı karşıya gelecektir. Ve daha TİKP'ilerin yayınladıkları ilk bildirilerden anlaşılacaktır ki hayli sert bir mücadele olacaktır bu. «ilerleme»lerin bugüne kadarki uygulamaları, TİKP'li sendikaların şansını arttırmaktadır. Başka sonuçları bir yana, CHP'nin TİKP'ye tanıdığı bu fırsat, onun «ilerleme» karşısındaki önemli eksikliğini (işçi sınıfı içindeki güsülük) gidermeye yöneliktir. TİKP bu fırsatı kullanılabirise sosyalist hareketin «iki karşı ucunda iki hemen hemen eşit güç oluşmuş olacaktır. Bu, CHP tarafından sosyalist hareketi istenen dengede ve durumda tutmanın çaresi olarak görülmektedir.

Bir «Dolmuş Hikayesi» ve MHP

Yaklaşık Eylül ayı sonlarından beri, MHP'nin resmi organı durumundaki *Hergün* gazetesinde sık sık ordu üzerine yazıları çıkan N. Hacıeminoğlu adlı yazar, 16 Ekim tarihli yazısında söze bir dolmuş hikayesi anlatarak başlıyor. Hikâye şöyle:

Bay N. Hacıeminoğlu «dolmuş»a binmiş, «kendi halinde» gidirmiş. Bu sırada «diğer yolcular» konuşmaktaymışlar. Konuşmanın konusu «memlekette olup biten bütün bu hadiseler hakkında», «Rüştü Paşa»nın ne düşündüğü imiş. Birisi buna cevap olarak «Rüştü Paşa»nın birçokları gibi «keyfinin yerinde» olduğunu esefle belirtmiş ve eklemiş «Milleti düşünen mi kaldı ki!»

Son derece milliyetçi-tükkücü bir zat olan bay N. Hacıeminoğlu son derece meraklanmış ve dayanamayıp sâfiyane sormuş: «Afedersiniz bu Rüştü Paşa dediğiniz kim?» «Diğer yolcular» hemen cevabı yapıştırmışlar: «Hatırlamıyor musunuz? Rüştü Erdelhun. 27 Mayıs'dan önce Genel Kurmay Başkanı'ydi.»

Önde gelen milliyetçi-tükkücü aydınlarımızdan olan Bay N. Hacıeminoğlu hatırlamasına hatırlamasına ama yine de kavrayamamış ve içten ve doğal bir saflıkla sürdürmüştü sorusunu: «Ama onun bugünkü hadiselerle ne alakası var» demiş.

Cevap Bay Hacıeminoğlu'nun ilham perilerinin hücumuna uğramasına neden olacak kadar anlamı: «Her devirde bir Rüştü Paşa bulunur beyefendi.»

İşte Bay N. Hacıeminoğlu'nun eve gelip «27 Mayıs öncesi ve sonrası»ni düşünmeye ve «Rüştü Erdelhun Paşa»yı daha «iyice hatırlamaya» çalışıp, sonra da 16 Ekim tarihli *Hergün*'deki yazısını yazmaya götüren hikaye bu imiş.

olan bazı eylemler ile de «ortam» hazırlanmaktadır. Yani «düşünce» artık eyleme aktarılmıştır. MHP'nin sıkıyönetim isteğini bu bakımdan «27 Mayıs öncesi» modeli içinde değerlendirmek gerekir. Bilindiği gibi 27 Mayıs öncesinde Menderes hükümeti sıkıyönetim ilan etmiş ve çok geçmeden de ordu içindeki darbeciler hükümeti devirmişlerdi.

MHP merkez takımı taraftarlarını bir 27 Mayıs öncesi yaşadığına inandırmak, bu havaya sokabilmek için, o dönemin başlıca gelişmelerinin aynısının şimdilerde de cereyan etmekte olduğu izlenimini verecek haberler çıkarmaktadırlar. Ordunun Ecevit hükümetine muhtıra verdiği yolundaki haber bu niteliktedir ve bu yüzden MHP yanlış basında büyük gürtüllülerle ilan edildi. Bilindiği üzere 27 Mayıs öncesinde de benzer bir olay vardır. Sonradan darbenin başına geçecek olan devrin KKK'ı Gürsel, Başbakan Menderes'e muhtıra havasında bir mektup yazmıştı. Ecevit hükümeti, ordunun bazı şikayetlerini bildirdiğini, ama bunun bir muhtıra biçiminde olmadığını açıkladı gerçi, ama, MHP yayın organları, taraftarlarına yeniden bir 27 Mayıs öncesi yaşadığı düşüncesini yerleştirebilmek için bu muhtıra haberini özellikle işlediler.

Eğer hükümet Bay Türkeş'in sancılı bir hürsra istediği gibi sıkıyönetimi ilan ederse, bu dekor da kurulursa, «Rüştü Paşa»sı (K. Evren), şimdilik gölgedeki «Cemal Paşa»sı (N. Erşin) ve «Menderes'i (Ecevit), yani «1960 27 Mayıs öncesi» oyununun, zaten tespit edilmiş başlıca aktörleri ile yeniden oynanması için her şey hazır olacaktır. Bay Başbuğ ise, oyunun diğer iki başaktörünün rolünü de kendisi üstlenecektir. Bu rollerden ilki oyunun ilk sahnelenişinde bizzat oynadığı «kuvvetli albay» rolüdür. İkincisi ise 27 Mayıs darbe olayının meşrulaştırıcısı ve darbe sonrası gelişmelerin yönlendiricisi olarak İnönü'nün oynadığı rol. Bay Başbuğ bu çifte rol sayesinde, ilk oyunda yalnızca «kuvvetli albay» olduğu için karşılaştığı 13 Kasım yenilgisini önleyecek ve İnönü'lük rolünü «kuvvetli Albay»lıkla takviye ettiği için «yeni 27 Mayıs» sonraki gelişmelerini, İnönü'nün «eski 27 Mayıs'ın sonraki gelişimini etkilemesinden çok daha fazla etkileyebileceklerdir.

MHP ve Bay Başbuğ'u bu hesaba, bir hesabın çok ötesinde bel bağlanmış görünüyorlar. MHP çevrelerinin şu anda kapılmış oldukları ruh halini, düşünme biçimini anlatmak için Marx'ın ünlü eseri «Louis Bonapart'ın 18 Brumaire»nın o çok bilinen giriş bölümünde anlattıkları son derece elverişlidir. Marx bu bölümde devrimcilerden sözeder ve onların «tam kendilerini ve eşyaları tamamen değiştirme görünümünde» olduklarında, «işte tam böylesine ihtilâli kriz dönemlerinde» kapıldıkları bir düşünme biçimini anlatır. «Tam ölü kuşakların geleneğinin yaşayanların beynine bir kabus gibi «çöktüğü» bir andır bu. Ve bu durumda «telaş içinde» geçmişin ruhlarını hizmetlerine çağırır» ve «dünya tarihinin bu yeni perdesini tarihin şereflendirdiği bir kılıkta ve ödünç alınmış bir

dille sunmak için onlardan isimler, savaş naraları ve kostimler dilenirler.» «İşte böylece» diye devam eder Marx, «Luther, Havarî Paul'un maskesini takındı.»

MHP'nin şu ândaki durumuna baktığımızda, kendilerini devrimci hareketi tamamen önleyebilecekmiş gibi gören, ama bunun yolunu bir türlü bulamayan bir karşıdevrimci hareketin, bundan dolayı içine düştüğü bir «karşı-devrimci kriz» yaşarken; benzer bir düşünme biçimine kapılabileceğini görüyoruz. MHP'nin «telaş içinde» hizmetine çağırıldığı geçmiş, 27 Mayıs darbesidir; ve onun özellikle bu geçmiş hizmetine çağırması bu «geçmiş»in yeniden yaşanacağına inanması için kendince bazı gerekçeler vardır. O zaman da toplum şimdikine görünüşte benzer biçimde ikiye bölünmüştü: İktidardaki DP'nin etrafındaki Vatan Cephesi ve muhalefetteki tüm partilerin oluşturduğu Güç Birliği. Menderes hükümeti, İnönü'yi ve CHP'yi ülkedeki karşılıklardan başlıca sorumlusu olarak gösteriyor ve CHP'yi kapatmaya hazırlanıyordu.

MHP, şimdiki DP'nin rolünü CHP'nin üstlendiğini, kendisinin de CHP durumunda olduğunu düşünebilir. Nitekim Bay Türkeş, son günlerde İnönü rolüne çıkmış gibidir. Ecevit'in kendisi ve partisi hakkında «etrafılandaki çember daralıyor» demesine karşılık Bay Türkeş öfke içinde «çemberin başlarında parçalanacağı»ni söylerken herhalde İnönü'nün, Menderes'in suçlayıcı hücumları, karşısında «gideceksiniz hem de fena gideceksiniz» deyişini hatırlıyor olmalıdır.

Ancak Bay Türkeş ve MHP de pekala bilmektedir ki Menderes hükümetinin 1960 27 Mayıs'ı öncesinde ilan ettiği sıkıyönetimin siyasal anlamı ile, bugün Ecevit hükümetinin sıkıyönetimi kabul etmesinin siyasal anlamı aynı değildir. İlkinde sıkıyönetim her şeyi karıştıran bir «hükümet tedbiri» anlamındaydı. Ama bugün Ecevit hükümetinin sıkıyönetim ilan etmesi, asıl olarak onun politik iflası anlamına gelecek ve aynı zamanda (daha da önemlisi) sıkıyönetim bir hükümet alternatifi, hatâ bir yönetim biçimi alternatifi olarak değerlendirilecektir. Yalnızca CHP'nin değil, AP'nin de sıkıyönetim çağrılarında katılmaması bu yüzden. Ve yine bundan dolayıdır ki CHP ve Ecevit hükümeti, sonuna kadar sıkıyönetim ilanından kaçınmak zorunda olduğunu bilmektedir. Başka durumda pekala bir hükümet tedbiri olarak sıkıyönetime başvurabilirlerdi ama varolan siyasal ortamda, artık «tedbir» anlamının çok üzerinde anlam kazanmış bu uygulamayı resmen yadsınmak zorundadırlar. Şüphesiz bu, askerî kuvvetleri kullanmaktan kaçınacakları demek değildir. Zaten uygulanmakta olan «sivil sıkıyönetim» esprisi içinde hükümet, daha da fazla askerî kuvvet kullanabilecektir ve bu yola gideceğini göstermektedir. Ama uygulamanın yönetimini, «yetki ve sorumluluğunu» orduya terketmek niyetinde değildir ve herhalde bu noktada sonuna kadar direnecektir.

Birikim 45/49

Ve yine MHP bilmektedir ki; bir askerî darbe halinde ne Ecevit Menderes gibi, ne CHP DP gibi davranacaktır. Asıl önemlisi, Ecevit ve parti örgütü olarak CHP Menderes ve DP gibi davranırsa bile, yani darbeye aktif biçimde karşı çıkmıyorsa bile, şu anda büyük çoğunluğu ile CHP etrafında toplanmış geniş toplumsal muhalefet hareketi hiç de DP taraftarları gibi davranmayacaktır. 27 Mayıs askerî darbesi DP taraftarlarının hoşnutsuzlukla ama sessizce karşılandı. Tepkiler harekete dökülmedi. Ama 1978 Türkiye'sinde hiçbir askerî darbe «yeni 27 Mayıs'ın böyle sessizce karşılanacağı»ni bilir. Bir askerî darbe iç savaş yoluna durdurulamaz biçimde açar. Askerî darbeyi göze alanlar bunu göze almış demektir.

«Bu devirdeki Gürsel Paşa» adayını ve onu destekleyebilecek ordu üyelerini bilemeyiz ama Bay Türkeş ve partisinin merkez takımının bunu göze almış olduğunu söyleyebiliriz. MHP «yeni 27 Mayıs» sonrasının eskisine hiç benzemeyeceğini ve ikiye ayrılmış Türkiye toplumunun kesin bir hesaplaşma için karşı karşıya geleceğini; sonucun bu iç savaşta alınacağını biliyor ve bunu hesaplamış görünüyor. Yani MHP'nin «sıkıyönetim» ve «askerî darbe» talep ve niyetleri, yalnızca bir başlangıçtır, stratejik hedef değildir. Hedef iç savaştır.

MHP, Malatya ve Sivas olayları ile göze almış olduğu iç savaş yolunu kendi düzenlediği eylemlerle açmayı denedi. Bu olaylar sözkonusu iller ve onların yakın çevresindeki toplumsal-politik kamplaşmayı daha da derinleştirdi ve ayrıca tüm ülke çapındaki gerilimi artırdıysa da amaçlanan sonuç alınmadı. Şimdi faşist hareket «dinamiti ateşleme» rolünü ordunun üstlenmesine çalışıyor.

Öyle gözükmektedir ki MHP merkez eğilimi yaklaşık Nisan 1978'e, Malatya olaylarına kadar taraftar olmadığı iç savaş hesabını, bir tarih vermek gerekirse Sivas olaylarından sonra benimsemeye noktasına gelmiştir. Bu ana kadar faşist hareket içinde belli bir kanat yapmaktaydı bu hesabı. Bunlar «dinamiti ateşleme» işini kendileri üstlenmişlerdi ve *Birikim*'in 39. sayısında ayrıntılı biçimde anlatıldığı üzere planlı ve kapsamlı kıskırtma eylemleri ile önce Türkiye'nin merkez bölgesinde, daha sonra da buradan tüm ülkeye yaygınlaşacak bir iç savaş durumu yaratmayı hesaplamışlardı. Sözkonusu yazıda bu planı, bir ölçüde MHP merkez eğiliminin onaylamamasına karşın yürürlüğe koydukları ileri sürülmüştü. MHP içindeki Nazi örneği soy faşist anlayışı temsil eden ve daha çok faşist hareketin genç militan kadrolarına benimsemiş bir eğilim, bir strateji idi bu. Bu kadrolar faşist hareketin haldeki yöneticilerinin anlayışına, yeni bir MC kurarak iktidara geçme taktiğini karşı giderek büyüyen bir huzursuzluk duyuyordu. Malatya olayı ve onun gerisindeki iç savaş planı bunların eseri idi,

Gerek MSP'nin MC'nin diğer partilerinden uzaklaşıp CHP'ye yakınlaşmaya çalışması, ve gerekse AP'nin izlediği politika, MHP merkez eğiliminin kısa ve orta vadedeki politikasını, hesaplarını büyük ölçüde geçersiz bıraktığında; az önce sırf faşist hareketin genç militanlarında yaygın olduğunu söyledığımız eğilimin önderliği iç savaş göz alma politikası, genel faşist hareket içinde daha fazla taraftar bulmaya başlamış olmalıdır ki, yaklaşık Eylül ayı ortalarından beri MHP merkez eğilimi de aynı politikayı benimsemeye noktasına gelmiştir. Ancak MHP merkez eğilimi dinamiti ateşleme işinin orduya yapılmasına yoluna geçmesini daha elverişli saydığı için yazımızın başında üzerinde durulan iki yönlü kampanyayı başlattı.

Fakat belirtilmesi gerekir ki bu arada faşist hareketin soy militan kadını da içinde bulunduğu faşist nhlizmin son sınırlarına doğru «ilerletmiş» ve bunun sonucu olarak MHP merkez eğiliminin hiç değilse şu sırada yapılmasını «zamansız» bulacağı bazı eylemlere hız vermiştir. İstanbul da otobüsten adam kaçırıp kurşuna dizme ve Ankara'da 7 TIP üyesinin ancak faşistlere mahsus bir hunharlıkla katledilmeleri gibi olaylar bu serdendir. MHP organı *Hergün*, kendine Türkçü İptikam Tugayı adını veren bir örgüt tarafından yapıldığı söylenen bu cinayetlerin faili olan ülkütlü militanı ajan olarak nitelleyen yayımlarda bulunurken bu «disiplinsizlik»lerin, MHP merkez eğilimince sahnelenmek istenen yeni 27 Mayıs ve bunun kaçınılmaz devamı olacak iç savaş politikasına sekte vurabileceğinden endişelidir.

Bu bakımdan genel faşist hareketin yurt çapında yürüttüğü terör ve cinayet eylemlerini iki kısma ayırmak gerekir. Bunların bir kısmı MHP merkez eğiliminin bir süredir üzerlerindeki kontrol gücünü önemli ölçüde yitirdiği bazı faşist grupların eseridir. Sözkonusu grupların da amacı bir iç savaştır. Ancak bu iç savaşı kendi eylemleriyle çıkarmak istemekteyler. Bir yandan genel sosyalist harekete yönelik özel cinayet eylemleri düzenlerken, öte yandan kent ve kasabalarda sistemli kıskırtmalarla sağ eğilimli halkı kendi önderliklerinde olarak sol kesime karşı kitlesel savaşlara sürüklemek istemekteyler.

Faşist hareketin merkez eğilimi ise yazımızın başında açıklanan «dolaylı» yolla iç savaşta varacak gelişmeleri zorlamaktadır. Bu açıdan bakılırsa Bedrettin Cömert ve en son B. Karafakıoğlu gibi ilımlı siyasal düşünce sahiplerine yönelik cinayetlerin kimler tarafından düzenlenebileceği ortaya çıkar. Sözkonusu kişiler yalnızca siyasal görüşleriyle değil, toplumsal konularıyla da gerek «sessiz çoğunluğu» ve gerekse özel olarak ordu komuta kadrolarını tedirgin edecek ve onlarda «bu gidişe bir dur demek gerekir» yargısını güçlendirecek kişilerdir. Birtakım generallerde («gürsel» olma hevesleri yaratmak isteyen faşist merkez eğilimi, bu iş için sözkonusu kişilerden ödürülmesinden daha elverişli bir fırsat bulamaz.

«İnce», acımasız bir hesaptır bu. Ve hesaplanmaktadır ki, Türkiye'deki geniş toplumsal muha-

Birikim 45/49

lefet, her şeye karşın Ecevit hükümetine karş yapılacak bir darbeyi sessizce karşılamayacaktır, direnecektir. Böylece ilk anda, niyeti gerçekten de «hem sağa hem sola» vurmak olan bir askerî yönetim gelse bile, bu yönetim solun kendine aktif biçimde direnmesi karşısında faşist hareketin desteğini kabullenecektir. Bay Başbuğ ve takımı sevinçle omuz verecektir bu yönetime ve üstelik bu omuz verme işini öyle düşünmektedir ki; askerî yönetimin «Cemal Paşa»ları, bu sağdan verilen omuzun gücüyle koltuklarından yuvarlansınlar. Ayrıca bir askerî darbe halinde Bay Başbuğ ve takımı, kontrolünden uzaklaşmış soy bozkurtlarının da yeniden emri altına toplanacaklarını; olmazsa askerî yönetimin aldığı güçle zaten ihtiyacı pek kalmamış bu «disiplinsiz evlatları» temizleyebileceğini de düşünmektedir.

Kendisine «gelecekteki Cemal Paşa» olarak bakılan generalimizin de eğer bu işi benimsemişse, kendine göre hesapları olacaktır elbette. Bu hesaplar epeyce yıpranmış bay Başbuğ'u ekarte edip, yeni Başbuğ olma hesabına kadar uzanabilir. Sivilinin buna elverişli olduğunu düşünüyor olabilir.

Faşist hareketin ve genelde tüm faşizan eğilimlerin karar anını yaşadıklarını hissetmelerinden doğan tedirginlik ve bunalım ortamında, faşizmin tarihî deneylerinden esinlenmiş birçok farklı hesabın yapıyor olması doğaldır. Örneğin Bay Türkeş, sonrasını daha avantajlı yaşayacağını umduğu bir «27 Mayıs öncesi»nin hesabını yapmaktadır.

Öteki bazı faşist eğilimlerin —örneğin N. Köseoğlu'nun 18 Ekim tarihli *Hergün*'deki yazısında olduğu gibi— 1930'daki Alman faşistlerinin yolunu izlemeyi salık verdiği görülüyor. Daha önceleri MHP'nin 15 Nisan yürüyüşünü bir Roma'ya yürüyüşe çevirme hesabı yapıp, bu girişimlerinde umdukları sonucu alamayan bazı soy faşist grupların da «kendi güçlerine» dayanarak daha özgül bir yol, bir hesap tutturdıkları biliniyor. Bu ortamda, yani faşist geçmişin başlıca «başarılı» anılarının rehberliğine sınımlandığı bu «karşı-devrimci kriz» döneminde, yalnızca soy faşistler değil, diğer karşı devrimci eğilimler de benzer bir «geçmiş»den örnek arama tutumu içine girmektedirler. Bay Bayar, yakında komünizmin geleceği humması içinde «Endonezya'daki gibi bir katliamın acilen gerektiğini» ilan ederken, bunun bir örneğini sunmaktadır. Bu bakımdan «müstakbel Gürsel adayı»nın kendine bu rolü değil, örneğin içsavaşı bilinçle başlatan bir askerî hareketle işe girişen Franko rolünü seçmesi ve tıpkı onun gibi örgütlü İspanyol faşist hareketine karşın önderliği kaptırmayıp, bu hareketi de emri altına alabileceğine dayalı bir hesap içinde olması doğaldır.

Tam ölüm halindeyken insanın tüm geçmişini olanca canlılığıyla hatırladığı söylenir. Faşizmin ve genelde ülkemizdeki tüm karşı-devrimci eğilimlerin bu geçmiş canlandırma gayretlerinin gerçekten de bu tespitte uyup uymadığının cevabı, ancak sosyalist hareketin tutumu belirlendiğinde verilmiş olacaktır.